

**Tonsilabado -
maniero skribi muzikon
sonmemore**

Kiel tonsilabi

Kurso kvarhora

Svedujo 2014

Martin Strid

Enkonduko

Ĉi kursmaterialo estas prelegnotoj por kvarleciona kurso enkondukanta tonsilabojn kaj celanta melodiemojn kiuj ŝatas kanti aŭ ludi muzikilon. Ĝi ne estas taŭga kiel sola lernilo por memstudantoj, ĉar kelkajn klarigojn kaj ekzercojn oni devas ankaŭ aŭdi.

Bondezire,

Martin Strid

Leciono unua

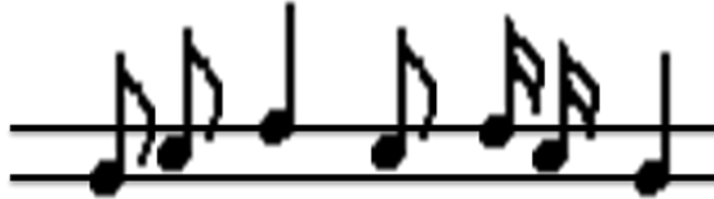
5 min.   ***Tonsilaboj kompare kun muziknotoj***

40 min.   ***Takto kaj tonskalo***

10 min.   ***Trovi melodiojn laŭ tonsilaba vicordo***

Tonsilaboj kompare kun muziknotoj

Tonsilaboj similas al muziknotoj

dore mi reemire do

- Ambaŭ estas nigraj signoj sur blanka papero.
- Ambaŭ priskribas muzikon.
- Laŭ ambaŭ eblas kanti kaj ludi.
- Ambaŭ povas soni maŝine (komputile).

Muziknotoj diferencas de tonsilaboj

- Muziknotoj montras absolutajn tonaltojn, kiuj rilatas al fingraj situoj sur muzikilo.
- Muziknotoj povas doni bonan superrigardon pri akordoj kaj ĥorvoĉoj.
- Muziknotoj donas tujan bildon pri melodio kiun muzikisto povas percepti "intuicie".
- Muziknotoj estas belaj por rigardi. Muziknotoj estas kvazaŭ nupto inter sonarto kaj bildarto.
- Muziknotoj estas ĝenerale akceptita maniero dokumentigi muzikon.

Musik: C

Andante grazioso (♩=72)

mp

Vi tror på blom-mor och på

mp

och på

blom - mor och på fjä-rils -

5. 3

Tonsilaboj alias ol muziknotoj

- Tonsilaboj montras relativajn tonaltojn, kiuj eliras de homa sonmemoro.
- Por komencanto, tonsilabojn kanti estas pli facile lernebla ol muziknotojn.
- Tonsilaboj estas tuj kompreneblaj, sendepende de tonalo.
- Eblas tonsilabi melodion sen scii ĝian tonalon kaj sen havi linian paperon.
- La tonsilabanto povas reagordi la tonojn.
- Tonsilaboj eliras de muzikinstrua metodo de komponisto Kodály Zoltan, uzata en multaj landoj. Instruisto povas signi tonsilabon per mano, ankaŭ improvizate, kaj lernantoj kantas je vido.
- Tonsilabado povas bonigi kapablon legi muziknotojn.

- Tonsilabado faciligas komprenon pri konstruo de taktoj, skaloj kaj harmonioj, ia Esperanto de muziko.
- Tonsilaboj estas ordinara maŝina skribo. Tonsilaban melodion eblas prilabori tekste, enmeti en hejmfaritajn kantokajerojn, enŝuti en retleterojn, sendi SMS-e kaj tiel plu. Ĝi estas ja nur teksto.
- Partoj de melodioj fariĝas serĉeblaj per komputilo.
- Tonsilabaj melodioj bezonas malmultan lokon. (6-8 tutajn polsojn sur poŝtkarto, plurcent melodiojn en ĉemiza brustopoŝo...)
- Tonsilabajn melodiojn eblas listigi en tonsilaba vicordo, sendepende je iliaj nomoj, iom same kiel vortoj en vortaro listiĝas en alfabeto ordo sendepende je siaj signifoj. Per ordinara sonmemoro eblas ilin retrovi.
- Tonsilaboj povas esprimi ĉiujn kvarontonojn, purajn naturtonojn, kiujn ajn temperamentajn tonojn, pli ol cent tonojn en oktavo se oni tion bezonas.
- Oni povas tonsilabi popolmuzikon tonfidele, kun ĝusta ritmo, kaj defendi malnovajn paŝtajn melodiojn kontraŭ moderna temperamentigo.
- Tonsilaboj povas kapti laŭritme diversajn longojn kaj laŭtojn de takteroj kaj tamen resti facile legeblaj.
- Tonsilabado estas universala. Ĝi povas esprimi eŭropan do-re-mi-skalon, la pli malnovajn hindajn tonsilabojn sa-re-gu, la tre alispecajn gamelanskalojn de Javo aŭ kion ajn oni volas, sendepende je kultura rondo.
- Tonsilaboj estas speciala kazo de taktsilaboj. Taktsilaboj povas priskribi tonojn, drumajn komponaĵojn, dancopaŝojn, scenaran lumigon, motorvolvojn kaj aliajn laŭtempajn procedojn.

**Muziknotoj estas muziko per bildo.
Tonsilaboj estas muziko per teksto.
Muziknotoj kaj tonsilaboj kompletigas unu la alian.**

Takto kaj tonskalo

Ekzerco A (kvaronan horon)

Kune taktu:

1. /do dodo do do /mi mimi mi mi /so soso so o /do h h h
2. /do mi mi /do mi mi /so mi mi /so mi mi /do mi mi /do mi mi /so mi mi /do o o
3. (/dodo miimi dodo /sooso miimi do)×2
4. /doododo do /miimimi mi /soososo so /do o
5. /doododo dodo /miimimi mimi /soososo soso /do o
6. /dododo mi do /mimimi so mi /sososo mi so /do o h
7. /dododo miimi do /mimimi sosoo mi /sososo mi sosoo /do o h
8. (/dodododo mi mi /dodododo so o)×2 (/so o mi /mi so o)×2 (/mi dodododo dodododo)×2 /so o h
9. (/mi dododo mi /dododo so o)×2 (/so o mi /domi so o)×2 /mi dododo dododo /mi dododo mi /so o h
10. (/doododo mih mih /doododo so o)×2 (/so o omi /miso o o)×2 /mih dododo dododo /mih dododo mih /so o h
11. /do mimi mimi /do mimi mimi /soso mimi mimi /so o mimi /do mimi mimi /do mimi mimi /soso mimi do /mimi do o
12. (/do omi do /mi iso mi /so mi iso /do o o)×2
13. (hmi /do omi do /mi iso mi /so mi iso /mido do)×2
14. (/do miimimi dodo sooso do)×2
15. (/do do omi domi)×3 /do do h h
16. (/do do omi domi)×3 /dodo omi ido
17. (/mih dodo /do do /h do /mih h)×2
18. (/mihdodo /dodo /hdo /mih3)×2
19. hdodo (/doodo dodo doodo dodo /doodo so mi iidodo)×3 /sooso soso sooso oososo /do o o h

20. /do dodo do o /mi mimi mi i /so oso so o /do o o

21. /doododo do /miimimi mi /so3so so /do oh

Tonalto

- Tonsilabo konsistas el konsonanto (D R M FSL T) sekvata de unu aŭ pluraj vokaloj (o e i a).
- Ĉiu tonsilabo havas difinitan tonalton (frekvencon) kompare al la baza tono. Ekzemple: toniko [Do]=1, kvinto [So]=3/2.
- Minusklo [do] signifas pli altan oktavon.

"Alfabeto el sep literoj kaj iomete da akcentoj."

LA TI Do Re Mi Fa So La Ti do re mi fa so la

<G-maĵora: [Do]=G> <A-minora: [La]=440:> ktp.

Tonlongo

- Eblas kunskribi "vortojn" kiuj konsistas el pluraj tonsilaboj. Ni nomas tian "vorton" als taktero.
- Takteroj de tempa mezuro estas (plej ofte) same longaj.
- Al konsonanto mankas tonlongo.
- Vokaloj en sama taktero same longas kaj nomiĝas toneroj.
- Orta parentezo [ ] estas tonero.
- Silenta tonero (paŭzo) estas h.

Ekzerco B (trionan horon)

Kune kantu:

1. do re mi mi re do
2. dore mifa fami redo
3. dore mifa so sofa mire do
4. dore mifa sola laso fami redo
5. DoRe MiFa SoLa Tido doTi LaSo FaMi ReDo
6. domi mido
7. domiso somido
8. miso somi miso somi do
9. DoMi Sodo doSo MiDo
10. dofa fado
11. domiso somido
12. dofaso sofado
13. dofala lafado
14. domiso somido
15. dorefa faredo
16. doreso soredo
17. domiso somido
18. Ladomi midoLa
19. Lado miso somi doLa
20. SoTire reTiSo do
21. SoTi refa fare TiSo do
22. dofala somido domiso lafado
23. domiso falaso solafa somido
24. Ladomi solaso sofaso solaso midoLa
25. LADoMiSo SoTirefa fareTiSo SoMiDoLA
26. DoReMiFa SoLaTido doTiLaSo FaMiReDo

27. DoReMiFa SoLaTido re redoTiLa SoFaMiRe Do
28. DoReMiFa SoLaTido remi miredoTi LaSoFaMi ReDo
29. LaTidore mifasola lasofami redoTiLa
30. LaTidore mifasola ti tilasofa miredoTi La
31. LaTidore mifasola ti'DO 'DOtilaso famiredo TiLa
32. DoSOMiDo SoMidoSo SodoMiSo DoMiSODO
33. Do Re Mi Fa So La Ti do o
34. do Ti La So Fa Mi Re Do o
35. Do Mi So do do So Mi Do o
36. Do Re Mi FaLa doLa So o
37. DoMi SoTi refa reTi do o
38. DooMi Soodo LaaFa ReeTI SO Do
39. LATI DoRe MiRe DoTI LA A
40. DooReMi FaaSoLa So3Fa Mi2Re Do

Trovi melodiojn laŭ tonsilaba vicordo

Melodioj en simpla tonsilaba vicordo:

'# /DoLA:

Marŝo el Retviko. "Al Viĉön": SO /Do oLA SOMI SODo /Mi Re Do TI
/LA ASO FALA ReMi

Kanto. Adiaŭa tosto: mire /do La La SoLa /do do re dore /mi mi mire
dore

Nupta marŝo el Öje: (/Do DoLA Do Do /TIDo TILA TI TI)×

'# /DoTIFA:

Valso el Grangärde. Valso de Slaggspelar Henriko: So /do do do /Ti i
Fa /La La SoMi

'# /DoTISO:

Ŝotiso: So (/do do Ti SoTi)× /do dore mi mifa

Marŝo de Hjort August. "Marŝludo el Rommehed": MISO /Do Do TISO
TIRe /Do o o Mi /ReMi ReDo TI LATI

Polso el Röros: So /doodo oTi Sore /miimi ido remi /farefa midomi reTi

(el serĉlisto de Norda Kantaro):

'# MiSoFa MiDo:

#4401: /mi /sofa /mi /mido /Ti /La /LaTi /doTi /do /dore /mi /mi

#3163: dore /mi iso fami do3re /mi mi h mido /La aTi dolremi re3re /re

'# MiSoFa MiRe:

#3147: hmi /mi sofa mi redo /do o Ti hre /mi 'DOti la sofi /so

#3120: Do /Mi Mi So /Fa Mi Re /Do oMi So /La

#3124: do /mi miso oso /fami re hso /lati 'DO ti /la so

'# MiSoFa MiSo:

#2326: /MiMi MiMi /So3Fa MiMi /SoMi FaaMiRe /Mi Mi /FaFa MiMi

'# MiSoFa Mido:

#2340: So /Mi So3Fa Mi do3Ti /La a Fa Fa /Re Fa3Mi Re Ti3La /So o Mi

Ekzerco C (tridekonan horon)

Enmetu en ĝustan tonsilaban vicordon:

#Unua: */mi3so oso sofa mi /remi fa fa mifa /mi3re ere redo re /mi i i h*

#Dua: do /doTi So So oTi /TiLa Fa Fa aTi /TiLa Fa Fa aRe /MiFa So o

#Tria: iMi /So3So SoFa MiSo dore /mi3mi mire do odo /La3La LaTi

Leciono dua

30 min. ***Historio de tonsilaboj***

20 min. ***Naturtonoj, kvarontonoj kaj ritmo***

Historio de tonsilaboj

Malnovaj tonsilaboj:

Bharato, Hindujo antaŭ dumil jaroj:

Sep sŭaroj (**ŝ**adjo, **ri**ŝabho, **g**andhaaro, **mad**hjammo, **pan**ĉamo, **dh**ajvato, **ni**ŝaadho).

El ili kvin havas po kvar ŝrutojn (altajn kaj malaltajn komalon kaj ŝudhon, aŭ ŝudhon kaj tivron).

Tio donas 22 ŝrutojn po oktavo:

#: **Sa** RaRi Ru**Re** GaGi **Gu**Ge **Ma**Mi MuMe **Pa** DaDi **Du**De NaNi **Nu**Ne
sa

Specifa *rago* uzas specifajn ŝrutojn. *Melakarto* estas rago kiu uzas ĉiujn *sŭarojn*. Baza tono (toniko) de gamo ĉiam estas (#: Sa).

Guido de Arezzo, Italujo antaŭ mil jaroj:

(&: **Ut** queant la2xis ; **res**onare fibris ; **mi**3ra gesto2rum ; **fam**uli tuo2rum ; **so**3lve2 polut[ii] ; **lab**ii e2ratum ; Sa2ncte2 Joannes.)

+

(#: **do** refa relmi re; **rere** dore mi mi; **mil**fa lso mire mildo re; **f**aso laso falre re; **sol**lalso falmi faso re; **l**aso lafa lso la; solfa milre domi re)

Post jarcentoj fiksiĝis en absolutan tonskalon.

Modernaj tonsilaboj:

- Solfeŝo. Baza tono de maŝora gamo estas (#: Do) kaj de minora estas (#: La).
- Kodály Zoltan re relativigis la tonskalon, sonmemoreblen.
- La Kodaj-metodo fariĝis ĝenerala instrumetodo en pluraj landoj.
- Martin Strid aldonas takton, ilumojn k.c. (2000).
- Harald Breidenstein legas artikolon pri tonsilaboj (2001). Tone naskiĝas.
- Fundamento Tonsilaba - 16 bazajn regulojn. Kunigo de postuloj homaj kaj maŝinaj.

Fundamento tonsilaba

- Taktsilabo, tonsilabo, tonciklo [do:Do]
- /Taktostreko, taktero, [tonero]
- (Peco), #nomo:, ripeto×
- /Taktonumero, %temposigno
- Frekvenco:, / ritmo
- Samtempe+, alternative?
- &:Kanto; Tembr'iko
- <Rimarko>
- Ilumo:
- Normo

Naturtonoj, kvarontonoj kaj ritmo

Tonoj estas onoj!

Guido	Frekvenco	Bharato
do	2	sa
Ti	15/8	Nu
La	5/3	Du
So	3/2	Pa
Fa	4/3	Ma
Mi	5/4	Gu
Re	9/8	Re
Do	1	Sa

Ĉu kordo, ĉu korno

Tonalto dependas je longeco de toniga tubo aŭ streĉa kordo kaj ĝia divido en oscilojn.

Ondoj donas onojn

Ondolongo	Frekvenco	Tonsilabo	
1/12	12	so	kvinto
1/11	11	fe	"paŝtista tono"
1/10	10	mi	terso
1/9	9	re	dutavo
1/8	8	do	toniko
1/7	7	Tu	"paŝta tono"
1/6	6	So	kvintavo
1/5	5	Mi	terso
1/4	4	Do	toniko
1/3	3	SO	kvinto
1/2	2	DO	oktavo
1/1	1	,do	toniko

Naturtona skalo

Frekvenco	Tonsilabo	
2	do	sa
$24/25 \times 2 = 48/25$	da	
15/8	Ti	Nu
$24/25 \times 15/8 = 9/5$	Ta	Ni
7/4	Tu	
$25/24 \times 5/3 = 125/72$	Li	
5/3	La	Du
$24/25 \times 5/3 = 8/5$	Lo	Da
$25/24 \times 3/2 = 25/16$	Si	
3/2	So	Pa
$25/24 \times 4/3 = 25/18$	Fi	
11/8	Fe	
4/3	Fa	Ma
5/4	Mi	Gu
$24/25 \times 5/4 = 6/5$	Ma	Gi
$25/24 \times 9/8 = 75/64$	Ri	
9/8	Re	Re
10/9	Ru	Ru
$24/25 \times 9/8 = 27/25$	Ra	Ri
25/24	Di	Ra?
1	Do	Sa

Ekzerco D (dudekonan horon)

1. Kiu naturtono estas Zoltana tonsilabo [Ti]?
2. Kiu naturtono estas [Si]?
3. Kiu tonsilabo same rilatas al [do] kiel [Do] rilatas al [So]?
4. Kiu tonsilabo rilatas al [La] kiel [So] al [Do]?

Malnovaj tonsilaboj

Pentatone, Ĉinujo antaŭ dumil jaroj (Ĉenx Hüan):

Kunx	do
Ŝanx	re
Ĉüeh	mi
Ĉih	so
Jü	la

Egal'intervale, Balio antaŭ dumil jaroj:

do	Dinx
re	Donx
mi	Dènx
fi	(Penĝorog, malofte uzata)
so	Dunx
la	Danx
ta	(Peméro, malofte uzata)

Neoktava tonciklo

Kunxĉepuo, Ĉinujo antaŭ mil jaroj, kunigo de du kvintavoj:

Kunxĉepue	Zoltane	Eble	
Ho	Do	KU	
Ŝih	Re	ŜA	
Ji	Mi	ĈE	
Ŝanx	Fa	LI	
Ĉ'é	So	Ku	Ku
Kunx	La		Ŝa
Fan	Ti		Ĉe
Liu	do		Li
Ŭu	re		ku

Ritmo

<i>Daŭroj:</i>	$\langle 1,9:3, /2\ 4\ 3 \rangle$ /do re mi /so o o /doremi /so /dooreeeemiii /so /do2re4mi3 /so	Valltoner.tns SvL Dalarna 1.doc #9, #20 Blikåpålsko Finnskogspols Somliga.tns Sigurdskvädet.tns
<i>Laŭtoj:</i>	$\langle /2\ 4\ 5, /!8\ !5\ !6 \rangle$ $\langle /2!8\ 4!5\ 3!6 \rangle$	

Leciono tria

50 min.

Kanti tonsilabojn

Kanti tonsilabojn

Ekzerco E (tutan lecionon)

Eŭropa tonskalo

#1: Do Re Mi Fa So La Ti do o

#2: do Ti La So Fa Mi Re Do o

#3: Do Mi So do do So Mi Do o

#4: Do Re Mi FaLa doLa So o

#5: DoMi SoTi refa reTi do o

#6: DooMi Soodo LaaFa ReeTI SO Do

#7: LATI DoRe MiRe DoTI LA A

#8: DooReMi FaaSoLa So3Fa Mi3Re Do

 # Melodio 9-a:

/mi mi mi /sofa re e /re re re /fami do o

/mi re do /doTi Ti i /re do La /LaSo So o

/rere re re /so re e /mimi mi mi /la mi i

/soso so so /la a mi /faasofa mi re /do o

(So /so o So /so o o /faasofa mi re /do o)×2

Melodio 10-a:

/SoSo Mi SoSo Mi /SoSo Fa Re e
/FaFa Re FaFa Re /FaFa Mi Do o
/SODo Mi DoMi So /MiSo do So o
/Sodo So MiSo Fa /ReSo Mi Do o
/SODo Mi DoMi So /MiSo mi do o
/Sodo So MiSo Fa /ReSo Mi Do o

Melodio 10-a denove:

/SoSo Mi SoSo Mi /SoSo Fa Re e
/FaFa Re FaFa Re /FaFa Mi Do o
(2x /SODo Mi DoMi So /MiSo
'1 do So o '2 mi do o
x /Sodo So MiSo Fa /ReSo Mi Do o)

Melodio 11-a:

(/So o do /re e mi)x2 /fa a a /mi i i /re e e /e h h
(/So o re /mi i fa)x2 /so o o /fa a a /mi i i /i h h
/la a la /ti i la /so o o /do o o
/fa a fa /so o fa /mi i i /i h h
/re e re /mi i re /so o mi /do o La
/do o o /re e e /do o o /o h h

Melodio 11-a denove:

< :3 >

(/So o do /re e mi)x /fa /mi /re /e h
(/So o re /mi i fa)x /so /fa /mi /i h
/la a la /ti i la /so /do /fa a fa /so o fa /mi /i h
/re e re /mi i re /so o mi /do o La
/do /re /do /o h

Melodio 12-a:

/DoDo DoRe /Mi Mi /ReDo ReMi /Do o
/Mi MiFa /So So /FaMi FaSo /Mi i
/do dodo /Ti Ti /LaLa LaLa /So o
/DoDo DoRe /Mi Mi /ReDo ReMi /Do o

Melodio 13-a:

(x /do ore mi mi /redo remi do So
/do ore mi mi /redo remi do '1 o
/dodo domi soso so /sola sofa mire do
/soso so SoSo So /so lfa lmi lre)

Melodio 14-a:

(#P: oSo /dodo do re /mimi mi imi /remi fa Ti /re do)x oso /somi la aso
/sofa fa afa /fare so ofa /fami mi #P

Melodio 15-a:

/SoSo La So /do Ti i /SoSo La So /re do o /SoSo so mi /do Ti La /fafa mi
do /re do o

Melodio 16-a:

/SoSo do oTi /redo do Ti /SoSo fa are /sore mi i /dodo la aso /fala so mi
/SoSo mi ire /faTi do o

Melodio 17-a:

<1,9:> SO /Do o Do /Do o Mi /Re e Do /Re e MiRe /Do o Do /Mi i So /La
a a /a a La /So o Mi /Mi i Do /Re e Do /Re e MiRe /Do o LA /LA A SO
/Do o o /o o La /So o Mi /Mi i Do /Re e Do /Re e La /So o Mi /Mi i So /La
a a /a a do /So o Mi /Mi i Do /Re e Do /Re e MiRe /Do o LA /LA A SO
/Do o o /o o

Melodio 17-a denove:

<1,9:> So /do o do /do o mi /re e do /re e mire /do o do /mi i so /la a a /a
a la /so o mi /mi i do /re e do /re e mire /do o La /La a So /do o o /o o la
/so o mi /mi i do /re e do /re e la /so o mi /mi i so /la a a /a a 'DO /so o mi
/mi i do /re e do /re e mire /do o La /La a So /do o o /o o

Melodio 17-a trian fojon:

<1,3:, /2 1> So /do do /do mi /re do /re mire /do do /mi so /la a /a la /so
mi /mi do /re do /re mire /do La /La So /do o /o la /so mi /mi do /re do /re
la /so mi /mi so /la a /a 'DO /so mi /mi do /re do /re mire /do La /La So
/do o /o

Melodio 18-a:

(3x /mi mi fa so /so fa mi re /do do re mi

'1 /mi ire re e

'2,3 /re edo do o

'2 /re e mi do /re mifa mi do /re mifa mi re /do re So omi)

Melodio 19-a:

(/Lado mido re doTi /mi re La a
/domi soso la sofa /mi i x fi si
/tila mi ido TiLa /mire fa a sofa /mi redo mi re /La '1 ami '2 a h)

Melodio 20-a:

/so laso mi mi /mire mifa mi i /fa reso mi i /do Lare So o /re ere rela sofa
/mire mifa mi i /Ti mi mi rifi /ti i ila remi /fa a ami dola /so o odo Sofa /mi
re do o

Melodio 21-a:

do /doTi So So oTi /TiLa Fa Fa aTi /TiLa Fa Fa aRe /MiFa So o oSo /Si i
i Fa /Ti Lo So oMi /ReDo So o hMi /ReDo Do o hSo /FaMi Re Do
ooDoRe /Mi3Do TI LA ATI /DoRe TI LA AALATI /Do3TI LA SO .....

Melodio 22-a:

<[do]=412:> (f:oSo SoSo /do do re re /so olmi doohdo mi3do /La fa a
re3Ti /do o h do3re /mi mi mi fa3mi /mi re h re3mi /fa fa fa so3fa /mi i h
f2:so3so /so lmi3do so mi3do /So o p:h3So So3Ti /re e fa re3Ti /re do
Ta a /La do3do do Ti3do /re e e Cn:hre /ma ama mama faso /re e e
mare /do odo dolma redo /do Tih h (x f2:h3so /so o o3so mi3do /re e '1
e '2 eh) So /do o h re /mi i h h /fa a so la /re e eh la /so o o3mi fa3re /do
o o h /)x2

Floradas nun la tero:

<1:2> (#A: oSo /Soodo dodo /do omi /miifami reTi /So ooSoTi /reeere
remi /faamifa sofa /miiifa miiremi /do)x
(#B: (omi /soooso fami /reeeTi SoTiremi /faasofa mire /do)x odo /reeedo
TiLa /SoooSo Tido /do o)x <&: Psalmo laŭ tradicia melodio sveda.>

Gärdebylåten:

<1,2:2> ((#A: x /(SoLaSoMi)x /Soomire doTi /(LadoLaFa)x /Laafami redo /Tiido TiLa /Sofa mire '1 /dooore miremifa /so oh '2 /doomido SoTireTi /do oh)x

(#B: x hhmifa /soso soofiso /laso fami /fa Lado /fami redo /Tiiido TiLa /Sofa mire '1 /dooore miremifa /so oh '2 /doomido SoTireTi /do oh)x)x

<&: Tradicia marŝo el vilaĝo Ĝerdebio, Dalekarlujo, Skandinavujo.>

Polso el Rättvik laŭ Säbb Anders, ŝanĝo inter minora kaj maĵora:

<Natura, [La]=D, [Ri]=225/192, 1,5:3, /3 5 4>

(#A: /mi x milri Tido /re relmiredo LaaTi /do dolredoTi '1 doore /mi milri mi /i '2 SiiLa /Tildoo La a)x

<[Mi:So]> (#B: /So x LaaSoFa MiiSo /mi miiredo Tiire /so solfa reeTi /do '1 dolredoLa So /o '2 do o)x

Polso el Rättvik laŭ Säbb Anders, ŝanĝo de ŝrutoj (melakarto):

<Bharata, [sa] = 297:, 1,5:3, /3 5 4>

(#A: /pa x palme rega /mi milpamiga saare /ga galmigare '1 gaami /pa palme pa /a '2 Nuusa /relgaa sa a)x

(#B: /Pa x DuuPaMa GuuPa /gu guuresa Nuure /pa palma reeNu /sa '1 salresaDu Pa /a '2 sa a)x

Patro Noa:

(#: 3x /dodo domi /rere refa /mido reTi /do h;

'2 /mimi miso /solfa fa; /rere refa /falmi mi;)+

(&: '1 ((/Patro Noa,)x /estis bona /vir');)x

/El arke ir/a2nte ; /forte soif/a2nte ; (/multan vinon)x /plantis li laŭ /dir'.)

< Fredmana kanto n-ro 35, de Carl Michael Bellman, Stokholmo (1791). Tradukis Kruckenberg (1936) - Gerdman (1954).>

& Adiaŭ Birdeto Mia:

< Kantas Kaj Tiel Plu.>

(#: /miimimi reefafa /milre do /soososo fa3fa /mi i /soososo soosofa /milre mi /miiredo mi3re /do o;;do /miimimi la3so /milre do /miiredo mi3re /do o)x5

'1 /Kanton galantan mi /ka2ntos ; /Aŭdu pri ĉi a/fer' ; /Temas pri iu kna/bi2no ; /De l' muelist' fi/lin'

(x: A/diaŭ birdeto /mi2a ; /Mi ne for/gesos vin.)

'2 Ofte ŝi traktas vendiston, ; Estas por ŝi plezur' ; La patro ŝin admonis: ; "Ne alparolu lin" ....

'3 Ha, mia patro aŭskultu ; Penos vi sen sukces' ; Se mi ne povas dumtage ; Nokte renkontos lin ....

'4 Mi lasos vin sen heredo ; Mia plejaĝulin' ; Do mi kunportos la rajtojn ; Rajtojn de la patrin' ....

'5 Iros mi al Barcelono ; Servi al kavalir' ; Kaj se l' servad' min enuas ; Iros mi al Franci' ....

& Amata land':

< Kantas kaj verkis Mikaelo Bronŝtejn.>

(#: <[do]=C, 1,6:> ((2x /mi3so oso sofa mi /remi fa fa; mifa /mi3re ere redo re '1 /mi i i h; '2 /do o o h;;) (4x /sodomi re2mi '1-3 faso mi '4 faTi do))x4)+(&:

'1 /le sur Tero ek/sonos la kant' ; En la /lingvo plej kara por /mi. ; /le aperos sur /Tero la land', ; Tutan /jaron mi revis pri /ĝi.

(x: /Iras al vi, a/mata land', ; /Kuras al vi, a/mata land', ; /Nure al vi, a/mata land', ; /Nia tendaro – a/mata land'.)

'2 Tie en tendoj, sub verda tegment' ; Loĝas gaja, bonkora popol'. ; Tie atendas labora torent'. ; Festa ĝojo, tenera konsol'. .....

'3 Bluan vesperon karesas la flam', ; Sonas voĉoj kaj dancas fajrer'. ; Se en ĉi lando vi revos pri am' - ; Amo venos, plej bona sur ter'. .....

'4 Venos de l' fajro sopira rebril', ; Diros ni: "Ĝis revido, tendar!" ; Ĉiuj ploretos, kaj eĉ krokodil' ; Ĵuros lingvon ellerni dum jar'. ;; Iras al vi, amata land', ; Kuras al vi, amata land', ; Nure al vi, amata land', ; Esperantujo - amata land'.)

& La aŭto de la ĉefo:

<&: Fama REF-kanto. Post la unua fojo oni nur montras aŭ faras la sonojn: '1 Anstataŭ kanti, bleku brm brm kiel aŭtomotoro. '2 Staru rekte, aŭ metu manon salute al tempio. '3 Metu fingron en iun truon. '4 Signu radon cirkle per ambaŭ manoj.>

(#: (x i;Mi /So3So SoFa MiSo dore /mi3mi mire do '1 o;do /La3La LaTi doTi doLa /So3So SoFa Mi '2 ;dodo /re ere do oTi /do3do dodo do h)×6)+(&:

'1 (La /aŭto de la ĉefo havas /truon en la rad, ;)×3 (x: ni ri/paru ĝin per /peco de maĉgum'.)

'2 (La <1> de la ĉefo havas truon en la rad', ;)×3 .....

'3 (La <1> de la <2> havas truon en la rad', ;)×3 .....

'4 (La <1> de la <2> havas <3> en la rad', ;)×3 .....

'5 (La <1> de la <2> havas <3> en la <4> ;)×3 .....

'6 (La <1> de la <2> havas <3> en la <4> ;)×3 ni riparu ĝin per peco de mjam-mjam'.

#Majore:

Do Re Mi Fa So La Ti do o do Ti La So Fa Mi Re Do o Do Mi So do o

#Minore:

La Ti do re mi fa so la a la so fa mi re do Ti La a La do mi do La a

Leciono kvara

40 min. ***La komputila programo Tone***

10 min. ***Aliaj specoj de taktsilaboj***

La komputila programo Tone

Ekzerco F (sesonan horon)

Per komputilo:

1. Trovu retejon <http://tone.se>
2. Rigardu (kaj aŭdu!) ĝian filmeton
3. Enŝutu programon Tone
4. Aŭskultu TNS-dosierojn per Tone

Ekzerco G (duonan horon)

Manipulu TNS-dosieron:

1. Elektu tonsilaban muzikpecon (ne tro komplikan)
2. Ŝanĝu tonan tembron (dum ludo!)
3. Ŝanĝu tonalon (per modifo en la teksto). Aŭskultu per Tone.
4. Ŝanĝu tonalton de iaj tonsilaboj. Aŭskultu ĝin.
5. Ŝanĝu ritmon, ke ĝi estu pli danciga. Aŭskultu.
6. Modifu la melodion. Aŭskultu.
7. Aldonu (komponu) druman akompanon. Aŭskultu.
8. Aldonu (komponu) basan voĉon. Aŭskultu.

Aliaj specoj de taktsilaboj

Drumoj (ideo)

Taktsilaboj

[BU] = bato sur granda basa tamburo

[Bi] = bato sur malgranda drumo

[bi] = bato sur malgrandega drumo

[Ci] = bato per cimbalo

... ktp

Ilumoj

[k] = kirlo anstataŭ bato

[Dr] = tambura "drilo"

... ktp

Dancopaŝoj (skizo)

Taktsilaboj kaj ilumoj

[de] = maldekstra piedo paŝu dekstren

[De] = dekstra piedo paŝu dekstren

[DE] = ambaŭpiede saltu dekstren

[Kv] = tenante unu la manojn de du aliaj en ĉeno

[li] = maldekstra piedo paŝu maldekstren

[lo] = maldekstra piedo paŝu surloke

[Lŝ] = kun maldekstra mano levita sur la dekstran ŝultron de la partnero

[p] = piedpinte

[Pa] = dekstra mano frapu maldekstran piedon

[t6] = turniĝante en sundirekto norda per tuta volvo por 6 takteroj
[ta] = maldekstra piedo paŝu antaŭen
[Tm] = tenante per maldekstra mano la dekstran de la partnero
[Tt] = tenante per dekstra mano la talion de la partnero
... ktp

Balada danco feroa:

< Dance, 1,7:> Kv: (li Li li Li De de)×

#Valso:

< Dance, 2,4:3> t6:

(#Virino: LŜ: /De de Lo /li Li lo)+(#Viruĉo: TmTt: /li pLi lo /De pde Lo)

Scena lumigo (ideo)

Taktilaboj kaj ilumoj

[b65] = kun bruo 65-decibela
[Fu] = Fumigo de maldekstra angulo
[Fi] = Fumigu de meze sur la scenejo
[Lm18] = per 18 lumenoj
[p3] = pulse, kun frekvenco 3: (= 3 hercojn)
[r] = kun ruĝa filtro
[Ve] = Envenas la artisto
[Za] = Lumigu la grandan lampon de plafono
[za] = Mallumigu la grandan lampon de plafono
... ktp

Motorvolvo (ideo)

Taktilaboj por otto-motora

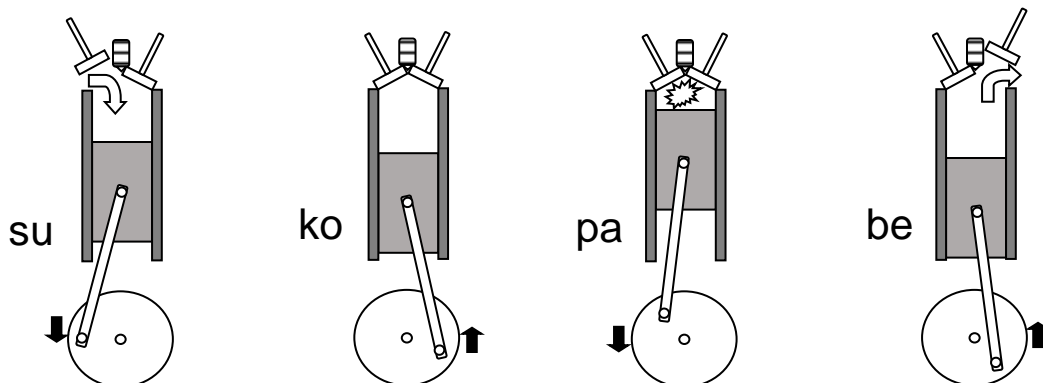
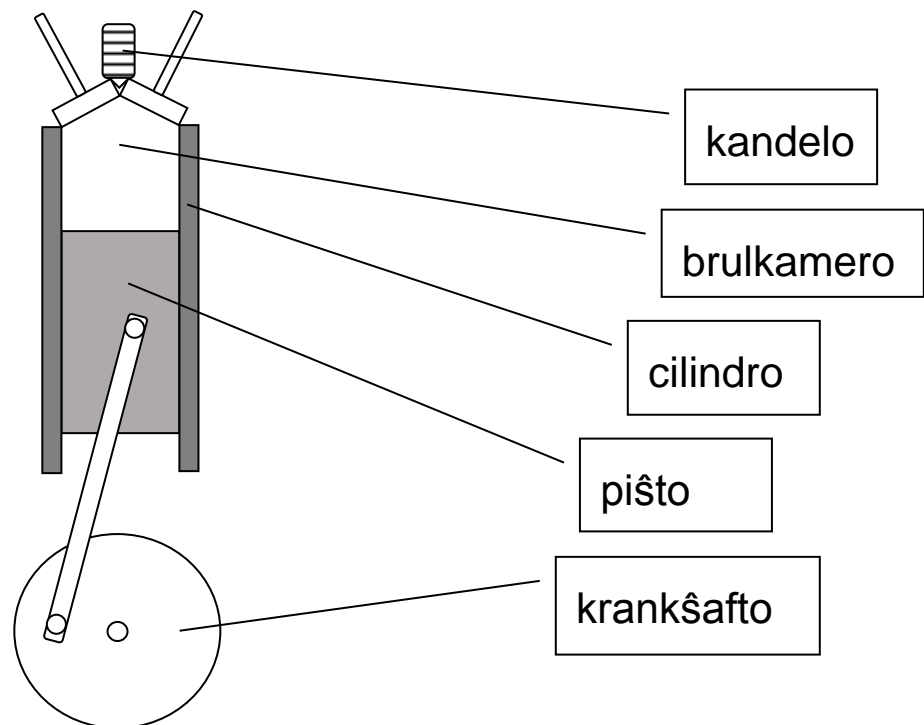
[su] = Malferma aervalvo, ensuĉo de aero, piŝto en cilindro iras al krankŝafto

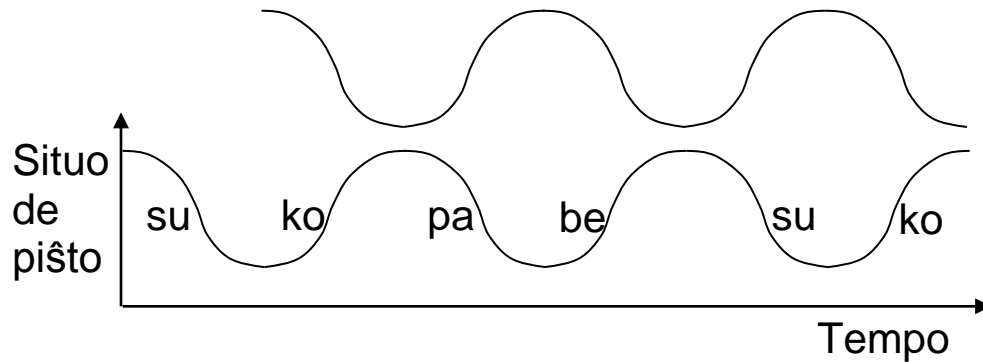
[ko] = Kunpremo de aero, piŝto en cilindro iras de krankŝafto

[pa] = Eksplozo kaj ekspansio, piŝto en cilindro iras al krankŝafto

[be] = Malferma fumvalvo, elblovo de aero, piŝto en cilindro iras de krankŝafto

#C1 = cilindro unua, ktp.

(# Kvarcilindra motoro je 1800 turnoj po minuto:

(<60:4> (#C1: /su ko pa be) + (#C2: /ko pa be su) + (#C3: /pa be su ko)
+ (#C4: /be su ko pa))

?

(<15:1> (#C1: /sukopabe) + (#C2: /kopabesu) + (#C3: /pabesuko) +
(#C4: /besukopa)))

Ekzerco H (hejmtasko?)

Elpensu taktilabojn:

1. Elektu unu aplikan kampon de taktilaboj, ĉu drumoj, ĉu dancopaŝoj, ĉu scena lumigo, ĉu motorvolvo.
2. Por tiu aplika kampo proponu pli da taktilaboj kaj ilumoj.
3. Uzu tiujn taktilabojn por prezenton priskribi – verku pecon.
4. Eltrovu kroman aplikan kampon por taktilaboj.

Enhavtabelo

Enkonduko	2	Naturtonoj, kvarontonoj kaj ritmo.....	16
<i>Leciono unua</i>	3	Tonoj estas onoj!	16
Tonsilaboj kompare kun muziknotoj	4	Ĉu kordo, ĉu korno	16
Tonsilaboj similas al muziknotoj.....	4	Ondoj donas onojn.....	17
Muziknotoj diferencas de tonsilaboj.....	4	Naturtona skalo.....	18
Tonsilaboj alias ol muziknotoj	5	Ekzerco D (dudekonan horon).....	19
Takto kaj tonskalo	7	Malnovaj tonsilaboj	19
Ekzerco A (kvaronan horon)	7	Neoktava tonciklo	20
Tonalto	8	Ritmo	20
Tonlongo	8	<i>Leciono tria</i>	21
Ekzerco B (trionan horon).....	9	Kanti tonsilabojn	22
Trovi melodiojn laŭ tonsilaba vicordo	11	Ekzerco E (tutan lecionon)	22
Melodioj en simpla tonsilaba vicordo:	11	<i>Leciono kvara</i>	30
(el serĉlisto de Norda Kantaro):	12	La komputila programo Tone 31	
Ekzerco C (tridekonan horon).....	12	Ekzerco F (sesonan horon).....	31
<i>Leciono dua</i>	13	Ekzerco G (duonan horon)	31
Historio de tonsilaboj	14	Aliaj specoj de taktsilaboj	32
Malnovaj tonsilaboj:	14	Drumoj (ideo)	32
Modernaj tonsilaboj:	15	Dancopaŝoj (skizo)	32
Fundamento tonsilaba	15	Scena lumigo (ideo).....	33
		Motorvolvo (ideo)	34
		Ekzerco H (hejmtasko?)	35

ĈĜAĴŜŬ ĉĝĥĵŝŭ